

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 53/2025-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária Bauer s.r.o., Štúrova 19, Košice, proti postupu Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/6/2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom v záhlaví uvedeného všeobecného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/6/2024 a jeho opatreniami z 3. októbra 2024 a zo 6. novembra 2024. Navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté opatrenia a aby Špecializovanému trestnému súdu prikázal bezodkladne rozhodnúť o námietke zaujatosti proti samosudcovi vznesenej 2. októbra 2024 a 5. novembra 2024 a o generálnej námietke zaujatosti proti všetkým sudcom súdu z 2. októbra 2024. Ďalej navrhuje, aby ústavný súd Špecializovanému trestnému súdu zakázal porušovať označené práva sťažovateľa, aby priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 eur a aby uložil povinnosť nahradiť trovy konania. Napokon sťažovateľ navrhuje vydať dočasné opatrenie, ktorým uloží Špecializovanému trestnému súdu, aby sa zdržal vykonávania úkonov, konania hlavného pojednávania, ako aj vydania rozsudku vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa vec končí, a to až do právoplatného rozhodnutia o ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je spolu s ďalšími obžalovanými trestne stíhaný pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné a Špecializovaný trestný súd na základe obžaloby vedie konanie pod sp. zn. 2T/6/2024. Sťažovateľ podal pred uskutočnením hlavného pojednávania 2. októbra 2024 námietku zaujatosti smerujúcu k vylúčeniu samosudcu JUDr. Milana Cisarika z vykonávania úkonov v napadnutom konaní a súčasne podal námietku zaujatosti vo vzťahu k všetkým sudcom Špecializovaného trestného súdu s návrhom na odňatie veci. Samosudca na hlavnom pojednávaní 3. októbra 2024 oznámil, že o prvej námietke zaujatosti podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku nebude konať, čo odôvodnil tým, že je založená na iných dôvodoch, ako sú ustanovené v § 31 Trestného poriadku, a týka sa najmä procesného postupu samosudcu. Zároveň uviedol, že nebude rozhodovať o návrhu na odňatie a prikázanie veci podľa § 23 Trestného poriadku s poukazom na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 37/2021 zo 16. júna 2021 zverejnené v zbierke stanovísk a rozhodnutí pod číslom 48/2021. Samosudca podľa zápisnice svoje rozhodnutie odôvodnil.

3. Sťažovateľ podal 5. novembra 2024 ďalšiu námietku zaujatosti smerujúcu k vylúčeniu samosudcu z vykonávania úkonov v napadnutom konaní. Samosudca podľa zápisnice z hlavného pojednávania zo 6. novembra 2024 oznámil, že o podanej námietke zaujatosti podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku nebude konať, lebo nebola podaná včas a týka sa najmä procesného postupu samosudcu, zároveň bola podaná z iných dôvodov, ako je uvedené v § 31 Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Porušovateľ sa bezdôvodne odmietol zákonným spôsobom vysporiadať, konať a rozhodnúť o podaných námietkach zaujatosti proti samosudcovi, nepostupoval zákonne po podaní generálnej námietky, odignoroval ich, stalo sa tak svojvoľne a arbitrárne bez splnenia zákonných podmienok.

5. Dôvodom námietok sťažovateľa nebol len procesný postup, samosudca opomenul, že bol namietaný jeho nie riadny procesný postup konkrétnymi námietkami, s ktorými sa vôbec nevysporiadal. Námietky (ktoré sťažovateľ prebral v celom znení do ústavnej sťažnosti, pozn.) opisujú, prečo je samosudca (aj všetci sudcovia súdu) zaujatý, nestranný, jeho kroky svojvoľné, účelovo zaujaté proti sťažovateľovi a strane obhajoby. Povinnosťou samosudcu bolo o námietkach sťažovateľa rozhodnúť. Postup samosudcu a z neho vyplývajúce opatrenia, resp. oznámenia absolútne popierajú právo sťažovateľa na súdnu ochranu a na nestranného a zákonného sudcu. Postup samosudcu vyjadrený v napadnutých opatreniach nebol žiadnym spôsobom vysvetlený a odôvodnený v tom zmysle, aby odôvodnenie dalo odpovede na základné otázky nastolené uplatnenými námietkami sťažovateľa.

6. Návrh na vydanie dočasného opatrenia sťažovateľ odôvodnil tým, že mu ďalším konaním samosudcu hrozí závažná ujma na označených právach keďže nebude rozhodovať zákonný, nezaujatý a nestranný sudca v jeho trestnej veci a budú priebežne nastávať dôsledky neriadneho postupu takéhoto samosudcu a zasahovať do práv sťažovateľa. Na trestnom konaní sa to odzrkadlí tak, že ho možno považovať za nespravodlivé, pôjde o nezvratný proces. Dočasné opatrenie nie je v rozpore s verejným záujmom, ale naopak. Majúc na zreteli hroziacu ujmu, vhodným a efektívnym prostriedkom na dočasné zachovanie minimálnych označených práv sťažovateľa a na zaistenie

reálneho a žiadaného efektu na prebiehajúce hlavné pojednávanie sa javí práve vydanie dočasného opatrenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a popri zisťovaní, či obsahuje zákonom požadované náležitosti, skúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

8. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorého podstata vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou ústavného súdu uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. napr. I. ÚS 480/2013, II. ÚS 156/09, III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zároveň by taký záver poprel význam podústavného práva pri ochrane základných práv. Podústavné právo kreuje orgány verejnej moci a vymedzuje ich právomoci, zároveň vytvára aj konkrétne hmotnoprávne a procesnoprávne konštrukcie a inštitúty, ktoré v súhrne predstavujú právne prostriedky na ochranu základných práv.

9. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

10. Každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť právnej (súdnej) ochrany a pred podaním ústavnej sťažnosti musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci (porovnaj IV. ÚS 574/2022).

11. Sťažovateľ namieta postup Špecializovaného trestného súdu v konaní, ktoré dosiaľ nie je ukončené. Doteraz nebolo ani len neprávoplatne rozhodnuté o vine a treste na prvom stupni.

12. Procesné rozhodnutia (napr. uznesenie o vylúčení či nevylúčení sudcu, uznesenie spojené s vykonaním dôkazu, zaisťovacie úkony v trestnom konaní) vrátane zrušujúcich uznesení ústavný súd zásadne podrobuje svojmu prieskumu iba vtedy, ak by takéto rozhodnutia (opatrenia či iné zásahy) boli spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol nimi spôsobený, pričom by sa tento nepriaznivý dôsledok musel zároveň vzťahovať na celkový výsledok konania a v ďalšom priebehu konania by sa už nedal korigovať. Ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016). Podmienkou na pripustenie výnimky z uvedeného pravidla je teda skutočnosť, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do základných práv alebo slobôd sťažovateľa a zároveň sa námietka ich porušenia musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne sa tento negatívny dôsledok musí vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho už možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09). Rovnako mohlo ísť o prípad, ak procesným rozhodnutím všeobecného súdu došlo k porušeniu ústavnoprocených práv účastníkov konania (III. ÚS 46/2013).

13. Aj keď vo veci sťažovateľa nebolo vydané rozhodnutie, ten neuvádza žiadne dôvody vyplývajúce z judikatúry, ktoré by v jeho prípade mali odôvodňovať výnimku z uvedeného spôsobu uplatňovania právomoci ústavným súdom. Z okolností uvedených sťažovateľom navyše nevyplýva, že by Špecializovaný trestný súd jeho námietky „odignoroval“, keďže zo zápisnice z hlavného pojednávania z 3. októbra 2024 vyplýva, že súd posudzoval prvú námietku zaujatosti, ako aj generálnu námietku a oznámil sťažovateľovi výsledok posúdenia jeho podaní. Samosudca dostatočne odôvodnil, prečo o nich nebude konať, resp. rozhodovať. Sťažovateľ ani len nepriblížil odôvodnenie samosudcu, nieto aby s ním viedol konkrétnu vecnú polemiku. Zo zápisnice z hlavného pojednávania zo 6. novembra 2024 rovnako vyplýva, že súd posudzoval druhú námietku zaujatosti a oznámil sťažovateľovi výsledok posúdenia tohto podania.

14. Ústavný súd aj bez podrobnejšieho preskúmania námietok zaujatosti konštatuje, že sťažovateľ môže svoje námietky uplatniť v rámci dostupných opravných prostriedkov – odvolania [a táto skutočnosť môže byť dôvodom na zrušenie prvostupňového rozhodnutia podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku], prípadne aj dovolania v jeho trestnej veci [konanie vo veci sudcom, ktorý mal byť vylúčený z úkonov trestného konania, tiež predstavuje samostatný dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku]. Príslušné všeobecné súdy teda môžu v rámci ich právomoci v opravných konaniach zjednať nápravu sťažovateľom tvrdených pochybení týkajúcich sa rozhodovania sudcom, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, či nezákonného zloženia súdu. Sťažovateľ namietaný nezákonný zásah súdu spočívajúci v nerozhodnutí o svojich námietkach zaujatosti môže namietať v systéme všeobecného trestného súdnictva, jeho ústavnú sťažnosť je potrebné hodnotiť ako podanú za nesplnenia podmienok podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Tieto skutočnosti vedú ústavný súd k záveru, že ústavná sťažnosť proti postupu špecializovaného trestného súdu je neprípustná a ako takú je ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde potrebné odmietnuť.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal (zrušenie napadnutých opatrení, zákaz porušovať práva, priznanie zadosťučinenia, náhrada trov konania), keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľa na vydanie dočasného opatrenia, keďže pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu